

Παρουσίαση του «Entrepreneurship for Kids» μέσα από το πρίσμα του «Growth Mindset»

Πριν από 30 χρόνια, η Carol Dweck, Καθηγήτρια Ψυχολογίας στο Πανεπιστήμιο του Stanford, ασχολήθηκε με τη στάση των μαθητών απέναντι στη αποτυχία καθώς και με τον τρόπο που αξιολογούν την ευφυΐα τους με βάση την ανταπόκρισή τους στις ακαδημαϊκές δοκιμασίες. Τα αποτελέσματα της έρευνας, έδειξαν πως μια μερίδα των μαθητών κατάφεραν με κάποιο τρόπο να ξεπεράσουν την αποτυχία, ενώ κάποιοι άλλοι φαίνονταν πλήρως απογοητευμένοι από την αποτυχία τους ακόμα και αρκετό καιρό μετά. Σύμφωνα με αυτά τα δύο είδη συμπεριφορών που προέκυψαν, αναδείχθηκαν δύο διαφορετικά είδη αντίληψης: το “fixed mindset” (σταθερή αντίληψη αυτογνωσίας) και το “growth mindset” (αναπτυσσόμενη αντίληψη).

Η πρώτη κατηγορία ατόμων έχει τη σταθερή πεποίθηση πως η ευφυΐα, οι ικανότητες και η συμπεριφορά μας είναι δεδομένα και στατικά, δηλαδή αξιολογούν μια ενδεχόμενη επιτυχία ως σταθερή απόρροια αυτών των στατικών δεδομένων, ενώ μια αποτυχία ως επιβεβαίωση πως δεν είναι αρκετά έξυπνοι και ικανοί. Τα λάθη που ενδεχομένως κάνουν οι ίδιοι ή οι άλλοι, τα βλέπουν, λόγω της νοοτροπίας τους, ως αποτυχία. Αποφεύγουν να προσπαθήσουν, διότι προκαταβάλουν αρνητικό αποτέλεσμα. Δεν δέχονται εύκολα την (θετική) κριτική και νοιώθουν να απειλούνται από άλλους ανθρώπους που σημειώνουν επιτυχία, όπως και ζηλεύουν την επιτυχία αυτών.

Η δεύτερη κατηγορία ατόμων έχει εκπαιδευτεί το μυαλό της να αντιλαμβάνεται την αποτυχία όχι ως έλλειψη ικανοτήτων, αλλά ως μια ευκαιρία για να μάθει και να προσπαθήσει περισσότερο.. Όταν οι μαθητές πιστεύουν ότι μπορούν να γίνουν εξυπνότεροι αντιλαμβάνονται την πηγή της προσπάθειας που τους κάνει δυνατότερους. Έτσι, καταβάλλουν επιπλέον χρόνο και προσπάθεια και αυτό τους οδηγεί σε ένα υψηλού επιπέδου επίτευγμα. Ως αποτέλεσμα της παραπάνω θετικής και ανοικτής νοοτροπίας, οι άνθρωποι με Growth Mindset, φτάνουν ένα ολοένα και υψηλότερο επίπεδο επιτευγμάτων. Καταλαβαίνουν δε ότι η δημιουργικότητα έρχεται από την εξάσκηση και την επιμονή. Δεν έχουν πρόβλημα με τις αποτυχίες, περισσότερο τις βλέπουν ως στάδια – μαθήματα, πάνω στα οποία θα πατήσουν για να πάνε λίγο αργότερα, πιο πέρα. Ένας άνθρωπος με Growth Mindset, μπορεί να βλέπει τις δυσκολίες που αντικειμενικά μπορεί να υπάρχουν, αλλά εστιάζει στην προσπάθεια και μέσω της επιμονής σταδιακά βλέπει θετικά αποτελέσματα.

Σύμφωνα με όλα τα παραπάνω, η εφαρμογή τεχνικών και η διαμόρφωση ενός περιβάλλοντος μάθησης σύμφωνα με τις αρχές του Growth Mindset στον τομέα της εκπαίδευσης φαίνεται να μοιάζει πιο αναγκαία από ποτέ. Αυτό συμβαίνει γιατί το εκπαιδευτικό σύστημα αντί να εκσυγχρονίζεται παράλληλα με τον κοινωνικό και τεχνολογικό εκσυγχρονισμό, δυστυχώς φαίνεται να ακολουθεί ακόμα τις τακτικές και τις δομές ενός συστήματος εκπαίδευσης που ανάγεται στον προηγούμενο αιώνα και στόχο είχε να προετοιμάσει τους εργαζομένους της βιομηχανικής εποχής. Η εκπαίδευση ατόμων μέσω του συγκεκριμένου μοντέλου προωθεί τον ανταγωνισμό, την έλλειψη αυθορμητισμού, πρωτοβουλίας και δημιουργικότητας. Το γεγονός αυτό οδηγεί σε έναν πολύ περιορισμένο τρόπο σκέψης με απουσία κριτικής ικανότητας αλλά και της έμφυτης ανάγκης για αναζήτηση. Το εκπαιδευτικό σύστημα της βιομηχανικής εποχής

έχοντας ως στόχο να διαμορφώσει εργαζόμενους εργατοσυνταξιστών αναδύει ένα περιορισμένο τρόπο σκέψης (fixed mindset) όπου η γνώση και η ευφυΐα κατακτώνται μόνο με ένα συγκεκριμένο τρόπο από όλους καθώς επίσης και η μέτρησή της είναι προκαθορισμένη και ίδια για όλα τα γνωστικά πεδία και για όλους τους ανθρώπους. Επιπλέον, το σημερινό εκπαιδευτικό σύστημα δείχνει να έχει επικεντρωθεί μόνο στην παροχή δεξιοτήτων και γνώσεων και όχι τόσο στην προώθηση της ικανότητας επίλυσης προβλημάτων και αντιμετώπισης προκλήσεων που θα κληθούν τα παιδιά να αντιμετωπίσουν και εκτός σχολείου. Κάτι τέτοιο έχει ως αποτέλεσμα τη διαμόρφωση εργαζομένων με έντονο άγχος, έλλειψη αυτοπεποίθησης και φόβο για εξέλιξη. Από την άλλη πλευρά, η επιτυχημένη εφαρμογή των στρατηγικών του “Growth Mindset” μπορεί να διαμορφώσει μαθητές που βλέπουν τη μαθησιακή διαδικασία ως μια φυσιολογική προσέγγιση για να γίνουν καλύτεροι, δοκιμάζοντας νέες στρατηγικές με αποτέλεσμα να καταλήγουν να μαθαίνουν ακόμα περισσότερα. Το κλειδί της επιτυχίας είναι να καταλάβουν οι μαθητές και να πιστέψουν ότι οι ικανότητές τους δεν είναι προκαθορισμένες. Επειδή δεν μπορούν να λύσουν ένα μαθηματικό πρόβλημα, ή να καταφέρουν ένα συγκεκριμένο στόχο αυτή τη στιγμή δεν σημαίνει ότι δεν θα το καταφέρουν αργότερα ύστερα από την κατάλληλη προσπάθεια.

Η ενσωμάτωση της ιδέας του “Growth Mindset” στην εκπαίδευση πραγματοποιείται μέσω του οχτάμηνου προγράμματος “Entrepreneurship for Kids” όπου τα παιδιά έρχονται σε επαφή με την ιδέα της επιχειρηματικότητας μέσα από παιχνίδια, γρίφους και πραγματικές επιχειρηματικές υποθέσεις. Για την ομάδα του “Growth Mindset” η γνώση και η ευφυΐα εξελίσσονται παράλληλα, μέσα από την ανάπτυξη της κριτικής σκέψης, της επιχειρηματολογίας, της δημιουργικότητας και της αναζήτησης εναλλακτικών λύσεων. Οι βασικοί πυλώνες της ομαδικότητας, της διαχείρισης χρόνου και της επικοινωνίας μπλέκονται αρμονικά με αυτούς της στοχοθεσίας, της αξιολόγησης του προϊόντος και του σχεδιασμού. Οι εκπαιδευτές και τα παιδιά γίνονται μια ομάδα όπου όλοι έχουν δικαίωμα στο λάθος, στη αποτυχία, στην ανατροφοδότηση και στη δοκιμή εναλλακτικών τρόπων μάθησης.

Πιο συγκεκριμένα, το οχτάμηνο πρόγραμμα «Entrepreneurship for Kids» αναπτύσσεται με βάση τρεις βασικούς άξονες, το Design Thinking (1 μήνας), το Project Management (4 μήνες) και το Product Development (3 μήνες). Στόχος με την ολοκλήρωση του προγράμματος είναι τα παιδιά να αποκτήσουν το κίνητρο για την ανάπτυξη του «Growth Mindset», όπου η ευφυΐα ισοδυναμεί με μία διαδικασία συνεχούς προσπάθειας και βελτίωσης μέσα από την επαφή τους με τους βασικότερους πυλώνες επιχειρηματικότητας και soft skills που απαιτούνται από το σύγχρονο επιχειρηματικό κόσμο.

Αρχικά, θεωρούμε πολύ σημαντικό για την πραγματοποίηση του προγράμματος μας την ύπαρξη ομαδικότητας αλλά και συνεργασίας. Βασισμένο σε μια ομαδοκεντρική προσέγγιση στο Design Thinking επιδιώκεται λειτουργία των μελών ως ομάδα μέσα από αντίστοιχες δραστηριότητες. Στη συνέχεια, επιδιώκεται η ανάπτυξη δομημένης σκέψης μέσω δραστηριοτήτων που προάγουν την κριτική ικανότητα, την επιχειρηματολογία και την αξιολόγηση των διαθέσιμων εναλλακτικών για την επιλογή της καταλληλότερης. Συγκεκριμένα,

μέσα από τον διάλογο και τη χρήση των κατάλληλων επιχειρημάτων τα παιδιά λαμβάνουν υπόψιν τα υπάρχοντα δεδομένα και αποφασίζουν σε πρώτη φάση σχετικά με το επιχειρηματικό προϊόν που θα θέλουν να κατασκευάσουν στο τέλος του προγράμματος. Βασικό εργαλείο όλου του προγράμματος είναι η χρήση του διαδικτύου, η οποία πραγματοποιείται με την τήρηση των βασικών κανόνων ασφαλείας, οι οποίοι διδάσκονται στα παιδιά σε ξεχωριστό μάθημα. Τέλος είναι σημαντικό να τονιστεί πως τόσο στο Design Thinking όσο και στους υπόλοιπους άξονες του προγράμματος το παιδί έχει τον πρώτο ρόλο στη λήψη αποφάσεων καθώς πιστεύουμε στην ιδέα της μαθητοκεντρικής προσέγγισης όπου ο εκπαιδευτής απλά αρκείται σ' ένα κατευθυντικό ρόλο.

Αφού τα παιδιά έχουν αποφασίσει ήδη σχετικά με το προϊόν που θέλουν να κατασκευάσουν, κατά τη διάρκεια του Project Management έρχονται σε επαφή με τους βασικούς πυλώνες επιχειρηματικότητας. Σε αυτόν τον άξονα οι δραστηριότητες είναι δομημένες για να οδηγήσουν στην υλοποίηση μιας ιδέας με τέτοιο τρόπο που παραπέμπει στον αντίστοιχο τρόπο λειτουργίας των startups επιχειρήσεων. Στην αρχή, είναι σημαντικό για τα παιδιά να θυμηθούν τις βασικές αρχές ομαδικότητας και συνεργασίας και στη συνέχεια μαθαίνουν να διαχειρίζονται το χρόνο τους μέσω δραστηριοτήτων κατάτμησης έργου σε συγκεκριμένο χρονικό διάστημα και οπτικοποίησης του χρόνου τους. Έπειτα, είναι σημαντικό να έρθουν σε επαφή με τον τρόπο που αξιολογούνται οι στόχοι και τίθενται με βάση το προϊόν που θέλουν να δημιουργήσουν καθώς και με βάση ποιο κριτήριο μπορούμε να θεωρήσουμε κάτι ως στόχο. Συνεχίζοντας, με βάση το αντικείμενο παραγωγής ελέγχεται η ομάδα-στόχος που μπορεί να απευθυνθεί και με ποιο τρόπο κάθε φορά καθώς επίσης και ποιους σκοπούς μπορεί να καλύπτει ανάλογα με την εκάστοτε ομάδα στόχο. Επειδή, όσο σημαντική είναι η διαδικασία της αξιολόγησης στόχων άλλο τόσο σημαντικός είναι και ο σχεδιασμός, τα παιδιά μαθαίνουν σχετικά με την ψυχολογία των σχημάτων και των χρωμάτων καθώς και πως μπορούν αυτά να συνδυαστούν για να μεταφερθεί το κατάλληλο «μήνυμα» του προϊόντος τους. Τέλος, λίγο πριν θέσουν το προϊόν σε κυκλοφορία τα παιδιά γνωρίζουν τις βασικές αρχές παρουσίασης τόσο του εαυτού τους όσο και του ίδιου τους του προϊόντος προκειμένου να επικοινωνήσουν του μήνυμα που επιθυμούν στο κοινό τους με τα βασικά μυστικά της γλώσσας του σώματος.

Στον τελευταίο άξονα «Product Development», τα παιδιά πραγματοποιούν την πρακτική εφαρμογή όλων των προηγούμενων γνώσεων και δεξιοτήτων που έμαθαν στους δύο προηγούμενους άξονες. Έχουν τη δυνατότητα να δουν το προϊόν να παίρνει σάρκα και οστά μέσω της σωστής διαχείρισης χρόνου, της ομαδικότητας του σχεδιασμού και κατάλληλης αξιολόγησης των δεδομένων. Η κατασκευή του προϊόντος πραγματοποιείται με τη βοήθεια έμπειρων επαγγελματιών που φροντίζουν για την ασφάλεια των παιδιών αλλά και για τη διασφάλιση των προσωπικών τους δεδομένων.

Με βάση όλα τα παραπάνω συμπεραίνεται πως μέσω του συγκεκριμένου προγράμματος γίνεται μια προσπάθεια ώστε τα παιδιά να έρθουν σε επαφή με την επιχειρηματικότητα πρώτα σε ένα πολύ θεωρητικό επίπεδο μέσω της εφαρμογής των αρχών του brainstorming και στη

συνέχεια να οδηγηθούν μέσα από τις ίδιες τις δραστηριότητες σε μια πρακτική εφαρμογή με την κατασκευή των δικών τους ολοκληρωμένων προϊόντων.

Η ομάδα του Growth Mindset αποτελεί έναν συνδυασμό από μηχανικούς και εκπαιδευτικούς η οποία μπορεί να οδηγήσει στη δημιουργία δραστηριοτήτων με βάση τα σημαντικότερα soft skills της σύγχρονης αγοράς βασισμένες στο μοντέλο ανάπτυξης των startups και σχεδιασμένες σύμφωνα με ένα παιδαγωγικό υπόβαθρο που θέτει το παιδί στο κέντρο της μαθησιακής διαδικασίας. Μπορεί αυτή η ομάδα να χαρακτηρίζεται από αντιθέσεις αλλά όλα τα μέλη της έχουν ένα κοινό παρονομαστή. Όλοι τόσο ως μαθητές και φοιτητές αλλά και ως επαγγελματίες εντόπισαν τα βασικότερα ελλείμματα της εκπαίδευσης ως προς την προώθηση δεξιοτήτων απαραίτητων για τον επαγγελματικό τους προσανατολισμό αλλά και την εργασιακή τους αποκατάσταση και θα επιθυμούσαν να τους είχε δώσει κάποιος το κίνητρο να τα ανακαλύψουν γιατί ίσως και να έκαναν διαφορετικές επιλογές αν είχαν διαφορετικό τρόπο σκέψης. Συνεπώς, βασικό όραμα της συγκεκριμένης ομάδας είναι να μπορέσει να μεταδώσει τις συγκεκριμένες δεξιότητες και αξίες στη νέα γενιά ώστε ο τρόπος σκέψης τους να γίνει ευέλικτος και πολυδιάστατος με βάση τις εκάστοτε ανάγκες και δεδομένα που μπορεί να προκύψουν, να μην φοβούνται να αποτύχουν και να κυνηγήσουν όλα αυτά που για τους περισσότερους φαίνονται ακατόρθωτα.

Η ομάδα της Growth Mindset

